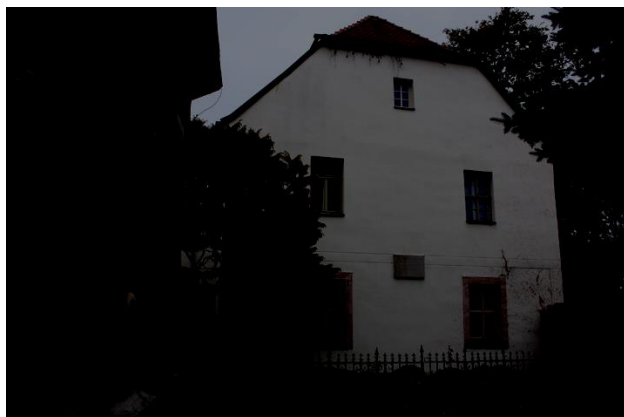

I. TÉMA

Nietzsche filozófiája

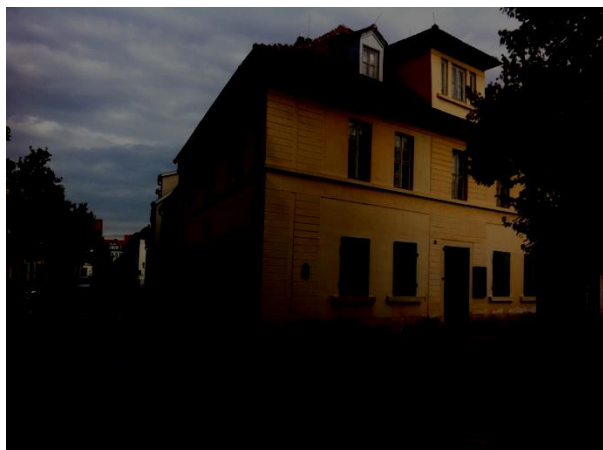
1. Lecke

Nietzsche élet és filozófia

A szülőház és parókia Röckenben.

Friedrich Nietzsche 1844. október 15-én született Röckenben. Az apa lelkész. Halála után Naumburgba költözik a család. Nietzsche hatévesen kerül iskolába, ahol sok barátira nem tesz szert, koravén komolysága miatt „kis lekipásztornak” is nevezik.

Nietzsche család háza Naumburgban

Nagyon korán megtanul zongorázni, és maga is komponál kisebb darabokat, köztük megzenésít Petőfi verseket. 1858-ban magasabb iskolába léphet: Schulpfortába kerül. Pforta neve igen jól

cseng, olyan személyek kerültek ki a falai közül, mint Fichte vagy a Schlegel fivérek. Nietzsche itt lesz lelkes „wagnerista”, felismerve a zeneszerzőben a zsenit, akit akkor inkább csak negatív kritika kísért.

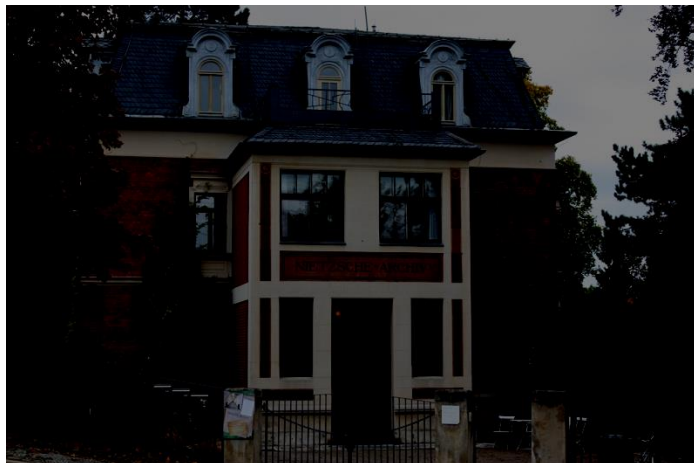

1864-ben Bonnba kerül és különféle egyetemi stúdiumokat hallgat. Meghatározó tanára *Ritschl*, akitől filológiát tanul, de emellett hallgat zenei stúdiumokat is. 1865-ben Lipcsében megy egyetemre. Ekkor olvassa *A világ mint akarat és képzetet*, amely revelatív hatást tesz rá. Baselben egyetemi katedrát kap. Első nagyobb műve *A tragédia születése* című műve (1879), amelyen Wagner hatása érezhető. Személyesen ismerte Wagnert, aki tribscheni házában többször (1869-72) is fogadta. Egészsége folyamatosan romlik, 1879-ben még az egyetemi katedráról is kénytelen lemondania. Ekkoriban írja meg a *Korszerűtlen elmélkedéseket*. 1882-ben szerelem, majd házassági ajánlat Lou Andreas Saloménak.

Salome, Nietzsche és Paul Reé

1883-ban kezdi el írni a Zarathustrát (*Also sprach Zarathustra*). 1889-ben elborult elmével kórházba szállítják, előbb Baselbe, majd Jenába, az utolsó éveit Elisabeth Förster Nietzsche gondozásában egy weimari házban tölti, amely ma a Nietzsche-Archivnak ad helyt. Elisabeth Förster Nietzsche 1835-ben bekövetkezett haláláig kezeli a hagyatékot.

Weimar, Nietzsche-Archiv

Fontosabb művei

A tragédia születése avagy Görögség és pesszimizmus

Korszerűtlen elmélkedések

A vidám tudomány

Túl jón és rosszon

Így szólott Zarathustra

Az Antikrisztus

Poszthumusz műve a jegyzeteiből, 1901-ben jelent meg először (ilyen címen nem írt könyvet): *A hatalom akarása*

Nietzsche szerint kikerülhetetlenül haladunk a pusztulás felé. És ez a nihilizmus a kultúra bölcsőjének számító Európa, vagy másképp a művelt nyugat bűne. Nietzsche egészen keserűen fogalmaz Európát illetően.

„Amit itt elmesélek az nem egyéb, mint a következő két évszázad története. Azt írom le, ami jön, ami már nem jöhet másként: a nihilizmus térhódítását. Ez a történet már most elmesélhető: mert itt maga a szükségszerűség munkál. Egész európai kultúránk már régen, évtizedről évtizedre fokozódó, gyötrelmes

feszültséggel tart e katasztrófa felé: nyugtalanul, erőszakosan és rohamosan, akár az áradat, amely a véget akarja, a vég felé tör, amely már nem akar észre térni, mert retteg attól, hogy emlékezzék.” F. Nietzsche: *A hatalom akarása*. (HA) Budapest: Cartaphilus. 2002. Előljáró beszéd. (ford. Rohányi Török Gábor)

Feladat

Elemesse a szöveget! Értelmezze, hogy mit jelent ebben az összefüggésben a nihilizmus! Vesse össze az alábbi szöveggel!

„Mit jelent a nihilizmus? – Hogy a legfőbb értékek elértéktelenednek. Hiányzik a cél; hiányzik a válasz a „miért?”-re.” (HA) 15.o.

Kérdés

1. Hogyan határozható meg Nietzsche filozófiai alapállása az idézetek és az életesemények alapján?
2. Mennyiben tekinthető mindez a német idealizmus elleni állásfoglalásnak?
3. Milyen hasonlóságokat lát Schopenhauerhez képest?

Összefoglalás: Friedrich Nietzsche és Søren Kierkegaard a 19. század, és talán minden idők legnagyobb hatású filozófusai. Mindkettő esetében az élet és filozófia a legszorosabb értelemben összekapcsolódott. A romantika alapállása: a reményvesztettség, halálvágy, illúziók eltűnése, az élet prózaivá válása, az eltömegesedés pontosan megfigyelhető Nietzsche filozófiai attitűdjében. Hatása / hatásuk nem csupán a filozófiában, hanem az élet számtalan területén (irodalom, zene, képzőművészet stb.) legjobban majd a 20. században lesz elementáris. A *Fin de siècle* életérzését a fenti szöveghelyek pontosan adják vissza.

Jelen dokumentum a Szegei Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014